

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, lipiec 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/95/2010

**POSTAWY WOBEC GEJÓW
I LESBIJEK**

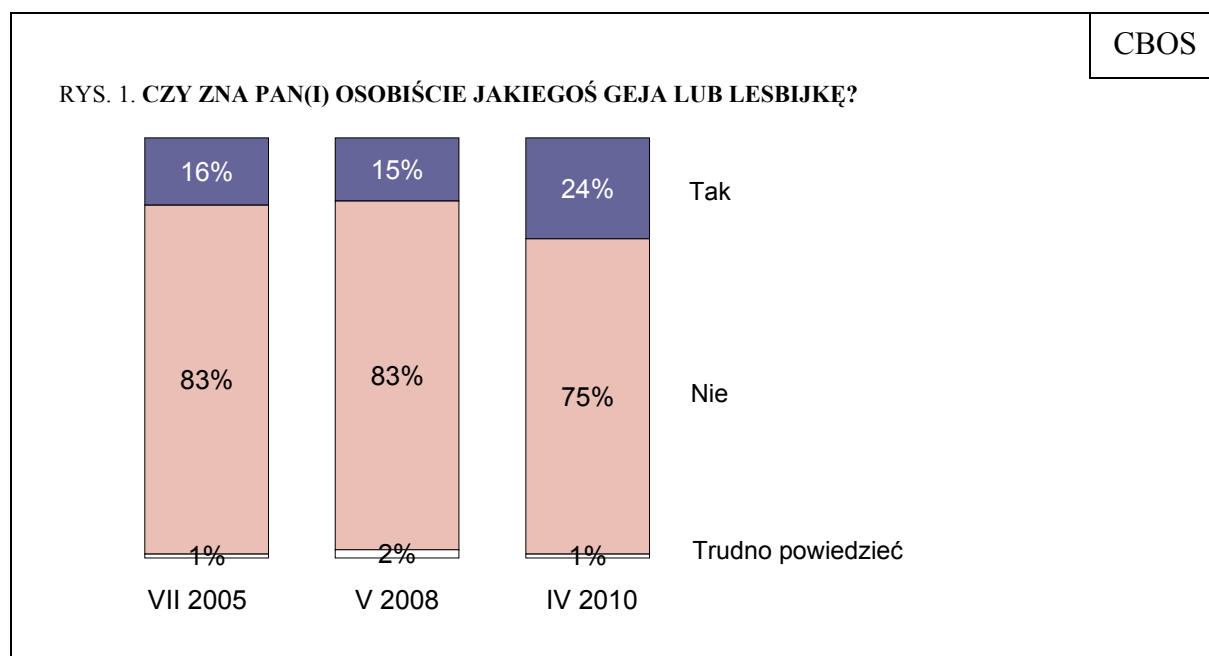
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Jeden z ostatnich naszych sondaży¹ dotyczył m.in. postaw Polaków wobec osób o orientacji homoseksualnej. Badaliśmy stosunek do gejów i lesbijek, a także ich praw w trzech wymiarach – w sferze publicznej, w pracy oraz w przestrzeni prywatnej.

ZNAJOMOŚĆ

Co czwarty Polak (24%) twierdzi, że zna osobę o orientacji homoseksualnej. W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek ten dość zauważalnie się zwiększył (o 9 punktów), choć trudno jednoznacznie ocenić, z czego ta zmiana wynika i czy można ją uznać za symptom osvajania się społeczeństwa z homoseksualizmem czy też, co zresztą związane z tym pierwszym, częstszych coming out-ów.

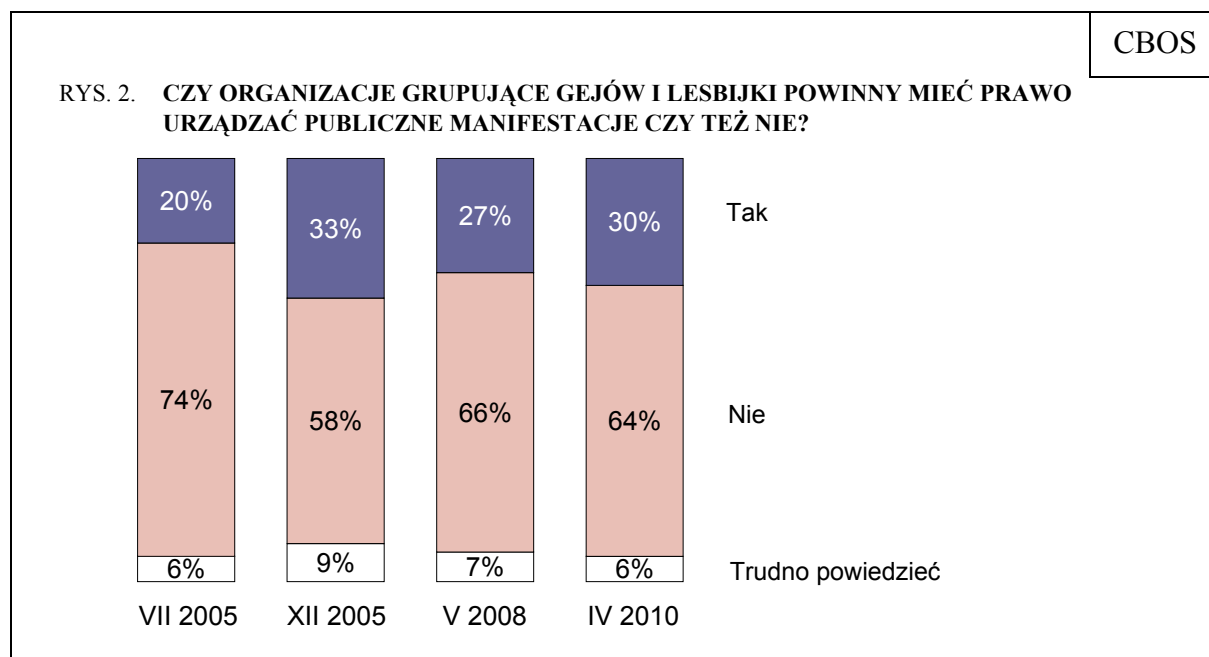

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (239) przeprowadzono w dniach 8–19 kwietnia 2010 roku na liczącej 1056 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Znajomość osób o orientacji homoseksualnej jest relatywnie częstsza wśród młodszych badanych, szczególnie mających od 25 do 34 lat, mieszkańców dużych miast – przede wszystkim największych aglomeracji, a także respondentów z wyższym wykształceniem. Płeć ankietowanych nie ma znaczenia w tym względzie.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

W lipcu po raz pierwszy w Polsce odbędzie się – w ramach festiwalu mniejszości seksualnych EuroPride – ogólnoeuropejska parada gejų i lesbijek². Wydarzenia tego typu budzą w naszym kraju różne emocje, często jednak negatywne. Oprócz osób krytycznie nastawionych do homoseksualizmu, przeciwnikami parady są również ci, którzy twierdzą, że orientacja psychoseksualna nie jest czynnikiem, który powinien być publicznie manifestowany. Ponadto zdarzają się zarzuty odnoszące się do sposobu manifestowania: stylistyki, nieobyczajnego zachowania uczestników.

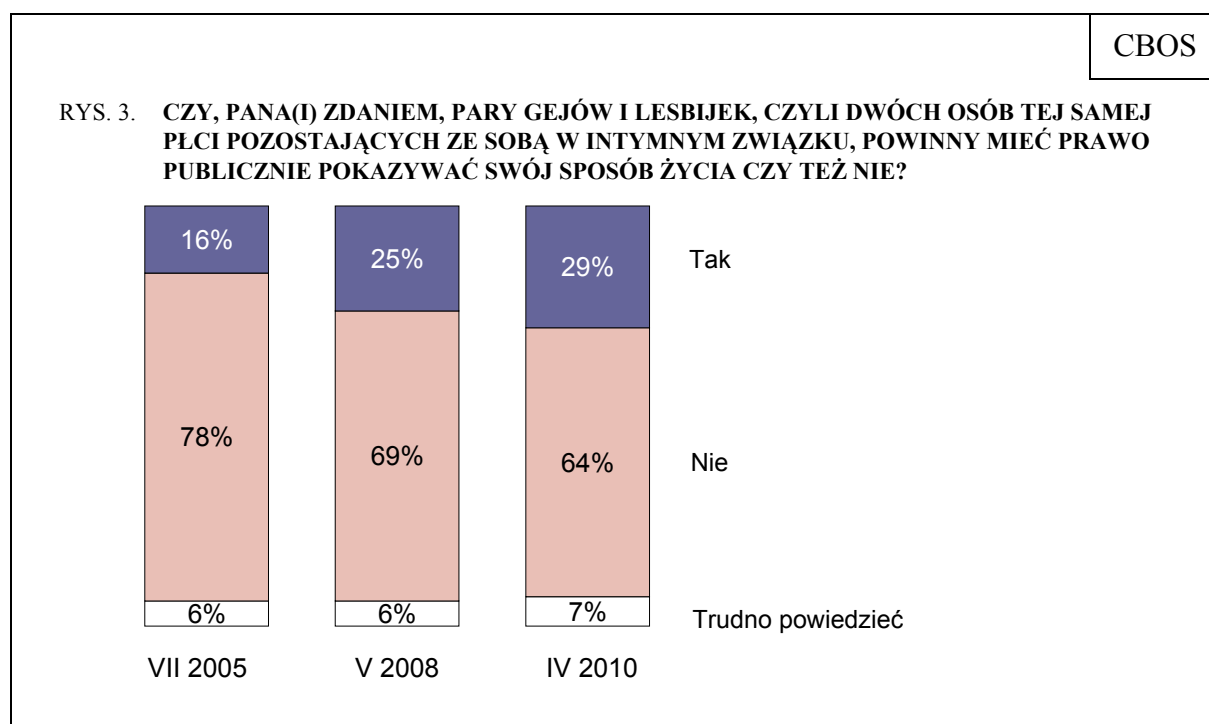

Jak wynika z deklaracji, większość dorosłych (64%) nie akceptuje publicznych wystąpień gejų i lesbijek, natomiast niespełna jedna trzecia (30%) uważa, że powinni oni mieć do tego prawo. Od grudnia 2005 roku, kiedy poziom przyzwolenia zauważalnie się

² Dokładnie LGBT – czyli lesbijek, gejų, biseksualistów, osób transgenderycznych.

zwiększył³, obserwujemy dość stabilny stosunek Polaków do publicznych manifestacji osób o orientacji homoseksualnej.

Niemal dwie trzecie badanych (64%) jest zdania, że pary homoseksualne nie powinny mieć prawa do pokazywania publicznie swojego stylu życia, natomiast ponad jedna czwarta (29%) wyraża przeciwną opinię. Wzrost tolerancji jest widoczny, jeśli porównamy tegoroczne wyniki z uzyskanymi w 2005 roku. W stosunku zaś do badania z maja 2008 roku przychylność społeczeństwa w tym zakresie zwiększyła się nieznacznie i w takim samym stopniu zmalała dezaprobata.

Przyzwolenie na demonstracje gejów i lesbijek, a także publiczne pokazywanie swojego sposobu życia przez pary homoseksualne jest częstsze niż przeciętnie wśród młodszych badanych (poniżej 45 roku życia), mieszkańców dużych miast oraz respondentów lepiej wykształconych.

Na stosunek do obecności osób homoseksualnych w przestrzeni publicznej wyraźnie wpływa deklarowana znajomość gejów i lesbijek. Co prawda nie przekłada się ona na jednoznaczną aprobatę takich zachowań, niemniej wyraźnie zwiększa jej poziom.

³ Zmianę prawdopodobnie wywołała wówczas publiczna dyskusja na temat wolności zgromadzeń, po tym jak w Poznaniu nie wydano zezwolenia na demonstrację gejów i lesbijek.

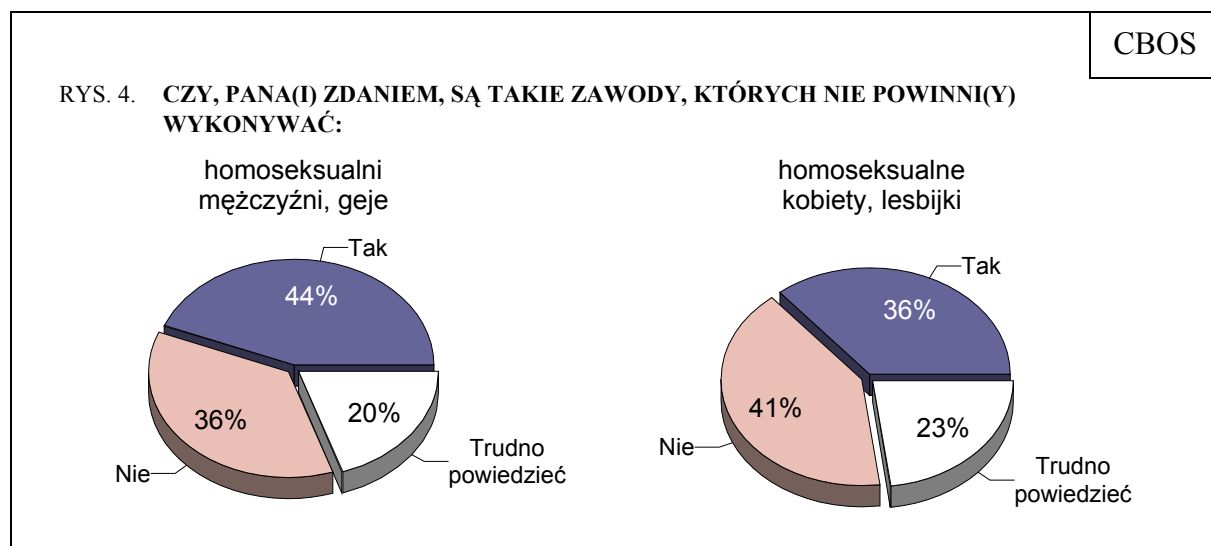
Tabela 1

Czy organizacje grupujące gejów i lesbijki powinny mieć prawo urządzać publiczne manifestacje czy też nie?	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
Tak	49	24
Nie	48	70
Trudno powiedzieć	3	6
Czy pary gejów i lesbijek powinny mieć prawo publicznie pokazywać swój sposób życia czy też nie?		
Tak	49	23
Nie	48	69
Trudno powiedzieć	3	8

PRACA

Chcieliśmy się dowiedzieć, w jakim stopniu osoby homoseksualne podlegają w społecznej wyobraźni segregacji zawodowej i czy orientacja seksualna może być czynnikiem dyskryminującym osobę jako pracownika.

Polacy są podzieleni, jeśli chodzi o opinie na temat dostępu osób homoseksualnych do wszystkich zawodów. Ponad dwie piąte badanych (44%) twierdzi, że są profesje, których nie powinni wykonywać geje, nieco mniejsza grupa (36%) uważa, że istnieją zawody, w których nie powinny pracować lesbijki.

Na deklaracje dotyczące zawodów dla homoseksualnych kobiet nie wpływa płeć respondentów, natomiast jeśli chodzi o ograniczenie dostępu do zawodów dla gejów, częściej

postulują je mężczyźni niż kobiety. Dezaprobata stwierdzenia, że geje nie powinni wykonywać jakichś zawodów, przeważa wśród młodszych badanych (do 34 roku życia), w tym uczniów i studentów, a także wśród mieszkańców dużych miast (liczących od 101 tys. do 500 tys. ludności) oraz prywatnych przedsiębiorców. Poza tym większość wyodrębnionych grup społeczno-demograficznych albo się z tym zgadza, albo ma podzielone opinie. Nieco inaczej jest w odniesieniu do zawodów dla kobiet – tu ograniczanie ich dostępności traktowane jest przeważnie sceptycznie. Aprobata wykluczenia lesbijek z jakichś profesji przeważa wśród respondentów powyżej 44 roku życia, emerytów, robotników wykwalifikowanych, a także osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne. Najwyższy poziom sprzeciwu wobec tego typu segregacji zawodowej odnotowujemy wśród osób niepraktykujących religijnie. Nie dotyczy to jednak opinii na temat ograniczeń zawodowych dla homoseksualnych mężczyzn.

Można zauważyć, że na opinie w tej sprawie wpływa osobista znajomość kogoś o orientacji homoseksualnej, jednak nie przekłada się ona – jak można by zakładać – na wyraźnie krytyczny stosunek do wykluczenia gejów i lesbijek z możliwości wykonywania pewnych prac. Przede wszystkim znajomość określa w znacznej mierze umiejętność ustosunkowania się do tej kwestii. Ogólnie rzecz biorąc, obie grupy – tak jak przeciętnie ogół badanych – częściej popierają ograniczenia zawodowe dla gejów niż lesbijek.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinni wykonywać homoseksualni mężczyźni, geje?	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
Tak	47	43
Nie	46	33
Trudno powiedzieć	7	23
Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinny wykonywać homoseksualne kobiety, lesbijki?		
Tak	37	36
Nie	53	38
Trudno powiedzieć	10	26

Badanych opowiadających się za ograniczeniem dostępności pewnych profesji dla osób o orientacji homoseksualnej zapytaliśmy, zadając pytanie otwarte, na które ankietowani samodzielnie formułowali odpowiedź, jakich zawodów – ich zdaniem – powinno to dotyczyć. Najczęściej – zarówno w przypadku gejów, jak i lesbijek – wymieniano profesje

czy rodzaje prac z dwóch obszarów. Pierwszy obejmuje edukację, pracę z dziećmi i młodzieżą – dominują tu wskazania zawodu nauczyciela. Drugi wiąże się ze sferą ochrony zdrowia. Odpowiedzi, które klasyfikowaliśmy w tej kategorii, przeważnie odnosiły się ogólnie do zawodu lekarza, niektóre do wybranych specjalizacji lekarskich, a także zawodu pielęgniarki. Trzy kolejne kategorie tematyczne są takie same dla kobiet i mężczyzn, jednak w zależności od tego, czy mowa o gejach czy o lesbijkach, wymieniane z różną częstotliwością. Różnice dotyczą przede wszystkim duchownych: księża są wskazywani czterokrotnie częściej niż zakonnice i w przypadku ograniczeń zawodowych dla gejów znajdują się na liście tuż po profesjach związanych ze zdrowiem. Zbliżone liczebnie grupy badanych są zdania, że osoby homoseksualne nie powinny wykonywać takich profesji, jak polityk czy urzędnik. Pewne różnice w liczbie odpowiedzi dotyczą służb mundurowych (wojska, policji), ale wynikają stąd, że zawody te częściej wykonują mężczyźni niż kobiety. Pozostałe profesje lub rodzaje prac wymieniano sporadycznie. Bardzo rzadko pojawiały się odpowiedzi, że lesbijki i geje nie powinni wykonywać żadnych prac, które wiążą się z kontaktem z innymi ludźmi, a bardziej radykalnie – że w ogóle nie powinni mieć możliwości pracy.

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi wyłania się nie tylko społeczne wyobrażenie o homoseksualnym pracowniku, ale też o homoseksualizmie jako takim. Przede wszystkim jest to stereotypowe przeświadczenie, że homoseksualizm – w odróżnieniu od heteroseksualizmu – przekłada się, czy niejako w sposób niekontrolowany rzutuje, na pewne działania i aktywności niezwiązane ze sferą seksualności. Społeczne obawy przed gejem, który jest nauczycielem czy księdzem, to być może niepokój nie tylko o jego kompetencje wychowawcze, ale także o to, że będzie w jakiś sposób propagował orientację homoseksualną wśród dzieci czy ludzi młodych. Dodatkowo może tu oddziaływać również skojarzenie homoseksualizmu z pedofilią. Ci, którzy wymieniali zawód lekarza, pielęgniarki i inne profesje wymagające kontaktu fizycznego z ludźmi, prawdopodobnie obawiają się, że orientacja homoseksualna prowadzi do nadużywania tego kontaktu, dotyku – ogólnie pewnej władzy nad ciałem pacjenta.

Jakich zawodów nie powinni wykonywać homoseksualni mężczyźni, geje?

Odpowiedzi osób twierdzących, że są zawody, których nie powinni wykonywać geje (N=463)

Praca z dziećmi, młodzieżą	77%
<i>w tym:</i>	
– nauczyciel, katecheta, pedagog	61%
– opiekun, wychowawca (np. w przedszkolu, na koloniach, w internacie)	14%
Lekarze i inne zawody związane z opieką zdrowotną	24%
<i>w tym:</i>	
– psycholog	3%
– seksuolog, ginekolog, urolog	2%
– masażysta, pielęgniarz	2%
– pediatra	1%
Ksiądz, duchowny	18%
Służby mundurowe	8%
<i>w tym:</i>	
– żołnierz	6%
– policjant	4%
Stanowiska i funkcje publiczne	6%
<i>w tym:</i>	
– polityk	4%
– urzędnik	3%
Sędzia, prokurator, adwokat, prawnik	2%
Trener, instruktor sportowy	2%
Kucharze, kelnerzy i zawody związane z gastronomią	1%
Sprzedawca w sklepie	1%
Dziennikarz, prezenter radiowy lub telewizyjny	1%
Aktor, tancerz	1%
Robotnik budowlany, mechanik samochodowy	1%
Funkcje kierownicze	1%
Zawody, które wymagają kontaktu z ludźmi	1%
Wszystkie zawody	1%
Inne odpowiedzi	2%
Trudno powiedzieć	3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Jakich zawodów nie powinny wykonywać homoseksualne kobiety, lesbijki?	Odpowiedzi osób twierdzących, że są zawody, których nie powinny wykonywać lesbijki (N=378)
Praca z dziećmi, młodzieżą	82%
<i>w tym:</i>	
– nauczycielka, katechetka, pedagog	62%
– opiekunka, wychowawczyni (np. w przedszkolu, na koloniach, w internacie)	16%
Lekarze i inne zawody związane z opieką zdrowotną	26%
<i>w tym:</i>	
– pielęgniarka	3%
– psycholożka	2%
– ginekolog	2%
– masażystka	1%
Stanowiska i funkcje publiczne	5%
<i>w tym:</i>	
– urzędniczka	3%
– polityk	2%
Służby mundurowe	4%
<i>w tym:</i>	
– żołnierz	3%
– policjantka	2%
Zakonnica	4%
Sędzia, prokurator, adwokat, prawnik	2%
Fryzjerka, kosmetyczka	1%
Sprzedawczyni w sklepie	1%
Dziennikarka, prezenterka radiowa lub telewizyjna	1%
Funkcje kierownicze	1%
Zawody, które wymagają kontaktu z ludźmi	1%
Wszystkie zawody	1%
Inne odpowiedzi	2%
Trudno powiedzieć	3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić więcej niż jeden zawód

Mimo iż stosunkowo wielu respondentów uważa, że lesbijki i geje nie powinni mieć możliwości pracy we wszystkich zawodach, większość nie miała nic przeciwko temu, by osoba o orientacji homoseksualnej pracowała w tej samej firmie co oni (76%), była ich bezpośrednim współpracownikiem (70%) czy też bezpośrednim przełożonym (67%).

Tabela 3

Czy Pan(i) osobiście nie miał(a)by nic przeciwko czy też był(a)by Pan(i) przeciwny(a) temu, że osoba homoseksualna – gej lub lesbijka:	Nie miał(a)bym nic przeciwko temu		Był(a)bym temu przeciwny(a)		Trudno powiedzieć	
	aktywni zawodowo (N=512)	ogół	aktywni zawodowo (N=512)	ogół	aktywni zawodowo (N=512)	ogół
	w procentach					
– pracuje w tym samym zakładzie pracy, firmie, co Pan(i)	80	76	15	18	5	6
– jest Pana(i) bezpośrednim współpracownikiem	76	70	20	23	4	7
– jest Pana(i) bezpośrednim przełożonym	72	67	23	26	5	8

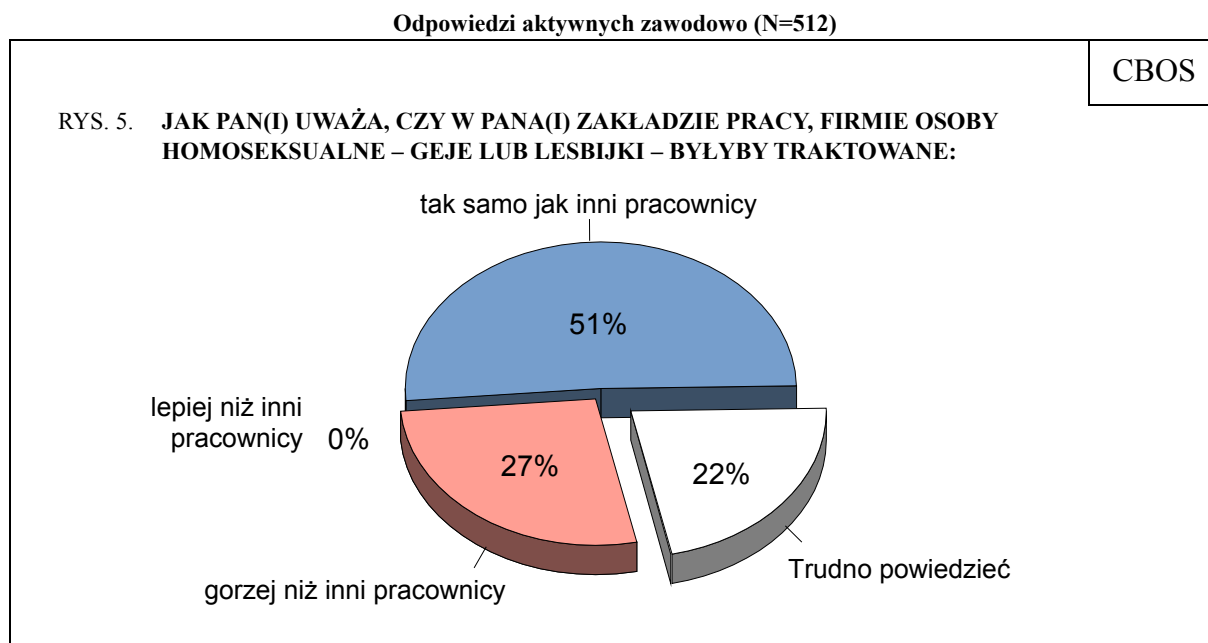
W stosunku do wszystkich trzech sytuacji zastrzeżenia rzadziej wyrażają pracownicy sektora prywatnego (poza rolnictwem) niż zakładów o innej formie własności, a w grupach zawodowych relatywnie najmniej głosów sprzeciwu jest wśród pracowników usług oraz prywatnych przedsiębiorców, najwięcej zaś wśród rolników. Poza tym, podobnie jak w przypadku wcześniej opisywanych zmiennych, gotowość do pracy z osobą homoseksualną zależy od wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania. Można jeszcze zaznaczyć, że częściej nie mają nic przeciwko temu kobiety niż mężczyźni.

Ci, którzy znają geja lub lesbijkę, rzadziej niż nieznający takich osób deklarują, że nie zgodziliby się pracować z osobą homoseksualną. Trzeba jednak podkreślić, że w obu tych grupach dominują badani, którzy nie mieliby nic przeciwko temu.

Tabela 4

Czy Pan(i) osobiście nie miał(a)by nic przeciwko czy też był(a)by Pan(i) przeciwny(a) temu, że osoba homoseksualna (gej lub lesbijka):	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– pracuje w tym samym zakładzie pracy, firmie, co Pan(i)		
Nie miał(a)bym nic przeciwko temu	89	72
Był(a)bym temu przeciwna	10	20
Trudno powiedzieć	1	8
– jest Pana(i) bezpośrednim współpracownikiem		
Nie miał(a)bym nic przeciwko temu	86	66
Był(a)bym temu przeciwna	12	26
Trudno powiedzieć	2	8
– jest Pana(i) bezpośrednim przełożonym		
Nie miał(a)bym nic przeciwko temu	81	62
Był(a)bym temu przeciwna	16	29
Trudno powiedzieć	3	9

Ponad połowa aktywnych zawodowo (51%) twierdzi, że w ich zakładzie pracy osoba o orientacji homoseksualnej byłaby traktowana tak samo jak inni pracownicy, a więcej niż jedna czwarta (27%) ocenia – że gorzej od innych.

O potencjalnie gorszym traktowaniu osób homoseksualnych częściej niż przeciętnie mówią pracownicy z wykształceniem podstawowym, zatrudnieni w spółkach właścicieli prywatnych i państwa, źle oceniający swoją sytuację materialną. Na egalitarne traktowanie najczęściej wskazują mieszkańcy największych aglomeracji, zatrudnieni w sektorze prywatnym, pracownicy usług i prowadzący własną działalność gospodarczą, a także najmniej i najwięcej zarabiający.

Odmienne kształtują się wyobrażenia ogółu badanych o tym, jak w Polsce traktowani są pracownicy o orientacji homoseksualnej. Przeważa bowiem przeświadczenie, że traktuje się ich gorzej (45%); ponad jedna czwarta ankietowanych (28%) uważa natomiast, że na równi z innymi.

Tabela 5

Jak się Panu(i) wydaje, czy, ogólnie rzecz biorąc, w Polsce osoby homoseksualne – geje lub lesbijki – są w pracy traktowane:	Odpowiedzi	
	aktywnych zawodowo (N=512)	ogółu badanych
	w procentach	
– tak samo jak inni pracownicy	29	28
– lepiej niż inni pracownicy	1	1
– gorzej niż inni pracownicy	48	45
Trudno powiedzieć	22	26

Na gorsze traktowanie osób homoseksualnych w polskich zakładach pracy częściej wskazują najmlodszy badani, uczniowie i studenci, prywatni przedsiębiorcy, natomiast o jednakowym traktowaniu zatrudnionych wyraźnie częściej niż pozostali mówią pracownicy usług oraz osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu.

PRZESTRZEŃ PRYWATNA

W tym roku głośną sprawą w mediach była problematyka prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych. Przyczyniło się do tego krytyczne wobec decyzji polskich sądów orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który zakwestionował nieprzyznanie homoseksualnemu mężczyźnie prawa najmu mieszkania komunalnego po zmarłym partnerze. Trybunał uznał decyzję krajowych sądów za dyskryminującą ze względu na orientację seksualną.

Z naszych badań wynika, że Polacy mają bardzo podzielone opinie na temat związków osób tej samej płci. Zdaniem 45% dorosłych powinno istnieć prawo, które umożliwiłoby osobom tej samej płci zawieranie związków gwarantujących możliwość wspólnego opodatkowania, dziedziczenia po zmarłym partnerze. Nieco większa liczebnie grupa (47%) nie aprobuje tego pomysłu. Od 2008 roku nie zmieniła się liczba przeciwników prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych, natomiast nieznacznie przybyło zwolenników takiego rozwiązania.

W sposób dość jednoznaczny Polacy wypowiadają się na temat możliwości zawierania małżeństw przez osoby homoseksualne. Zdecydowana większość dorosłych (78%) nie zgadza się na wprowadzenie prawa, które by to umożliwiło, a mniej więcej co szósty (16%) nie miałby nic przeciwko temu.

Jeszcze silniejszy sprzeciw (89%) budzi pomysł adoptowania dzieci przez pary homoseksualne. Zaakceptowałyby go jedynie 6% badanych.

Sprawą z nieco innego porządku niż wyżej opisywane jest opinia dotycząca tego, czy pary homoseksualne powinny mieć prawo uprawiać seks. Przeważają badani, którzy sądzą, że ten obszar życia nie powinien być kontrolowany i podlegać zakazowi (42% wskazań, od roku 2008 wzrost o 5 punktów), jednak niewiele mniejsza grupa (37%) opowiada się za zakazem stosunków seksualnych osób tej samej płci.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV 2001	XII 2003	VII 2005	V 2008	IV 2010
	w procentach				
– zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze					
Tak	-	34	46	41	45
Nie	-	56	44	48	47
Trudno powiedzieć	-	11	10	11	8
– zawierać związki małżeńskie					
Tak	24	-	22	18	16
Nie	69	-	72	76	78
Trudno powiedzieć	7	-	7	6	6
– adoptować dzieci					
Tak	8	8	6	6	6
Nie	84	84	90	90	89
Trudno powiedzieć	8	8	4	4	5
– uprawiać stosunki seksualne					
Tak	40	38	40	37	42
Nie	42	36	42	37	37
Trudno powiedzieć	18	26	18	26	21

Akceptacja związków homoseksualnych przeważa wśród ludzi młodych, mieszkańców dużych miast, respondentów mających przynajmniej średnie wykształcenie, deklarujących lewicową orientację polityczną. Aprobują je również osoby uczestniczące w praktykach religijnych 1–2 razy w miesiącu, natomiast te, które praktykują częściej, są już wyraźnie w opozycji. We wszystkich wyodrębnionych grupach społecznych i demograficznych przeważa sprzeciw wobec możliwości zawierania małżeństw homoseksualnych i adopcji dzieci. Relatywnie najwięcej akceptujących takie rozwiązania jest wśród respondentów niebiorących udziału w praktykach religijnych. Uprawiania seksu z osobą tej samej płci w większości nie aprobują starsi badani, mieszkańcy wsi, respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, praktykujący religijnie przynajmniej raz w tygodniu.

Wśród ankietowanych znających geja lub lesbijkę większość wyraża poparcie dla prawnego usankcjonowania związków osób homoseksualnych, a także przyzwolenie na stosunki seksualne. Znajomość jednak w niewielkim stopniu przekłada się na akceptację zawierania homoseksualnych małżeństw i adopcji dzieci przez pary homoseksualne.

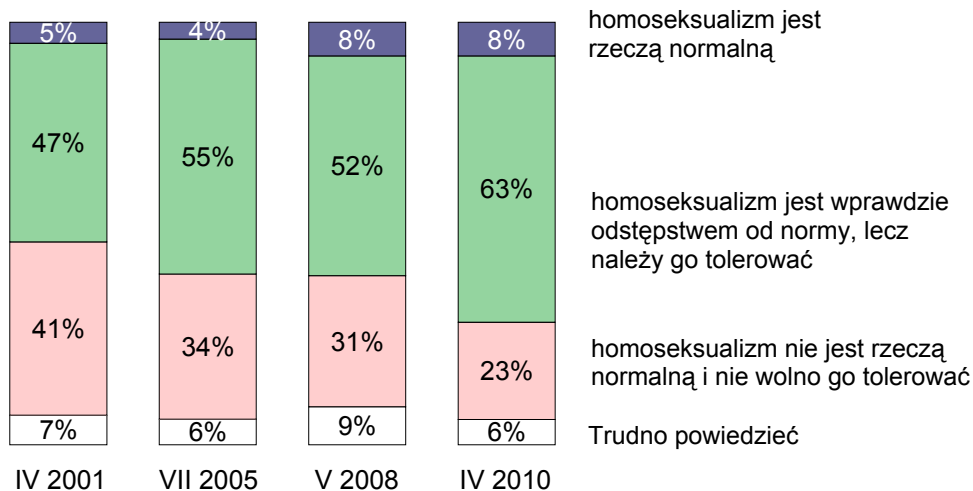
Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze		
Tak	63	39
Nie	33	51
Trudno powiedzieć	4	10
– zawierać związki małżeńskie		
Tak	26	13
Nie	71	81
Trudno powiedzieć	3	6
– adoptować dzieci		
Tak	6	7
Nie	90	89
Trudno powiedzieć	4	4
– uprawiać stosunki seksualne		
Tak	64	35
Nie	20	42
Trudno powiedzieć	16	23

TOLERANCJA

W społeczeństwie dominuje (86%) opinia, że homoseksualizm jest odstępstwem od normy, przy czym większość osób, które tak sądzą (63%), uważa, że należy go tolerować, a jedna czwarta (23%) – że nie wolno. Zaledwie 8% badanych uznaje homoseksualizm za coś normalnego. W ciągu ostatnich dwóch lat nie zmieniły się proporcje między postrzegającymi homoseksualizm jako odstępstwo od normy a tymi, którzy twierdzą, że jest on rzeczą normalną; przybyło natomiast (o 11 punktów) osób wskazujących na postulat tolerancji, a ubyło (o 8 punktów) takich, które uważają, że homoseksualizmu nie należy tolerować.

RYS. 6. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE:

Opinię, że homoseksualizmu nie powinno się tolerować, najczęściej wyrażają najstarsi respondenci, osoby z wykształceniem podstawowym, mieszkańcy wsi, rolnicy i badani intensywnie praktykujący religijnie. Postawa tolerancyjna jest najczęstsza wśród mieszkańców największych miast, osób z wyższym wykształceniem, ludzi młodych oraz wśród najlepiej zarabiających. Tych, którzy uważają homoseksualizm za coś normalnego, jest relatywnie najwięcej wśród niebiorących udziału w życiu religijnym.

Znający osobiście geja lub lesbijkę wyraźnie rzadziej niż nieznający takich osób nie tolerują homoseksualizmu i częściej uznają go za coś normalnego.

Tabela 8

Czy uważa Pan(i), że:	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja lub lesbijki
	w procentach	
– homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	11	27
– homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	74	59
– homoseksualizm jest rzeczą normalną	12	6
Trudno powiedzieć	3	8

Postawy Polaków wobec osób o orientacji homoseksualnej są względnie trwałe. Nadal większość społeczeństwa nie wyraża przyzwolenia na jawną obecność gejów i lesbijek w przestrzeni publicznej, tzn. na manifestowanie przez nich swojej orientacji seksualnej, a poza tym także na zawieranie przez osoby tej samej płci związków małżeńskich i adopcję dzieci. Pewne zmiany są jednak zauważalne. Wyższy niż w ubiegłych latach jest deklarowany poziom tolerancji homoseksualizmu. W pewnym stopniu zwiększyła się akceptacja współżycia seksualnego osób tej samej płci. W ciągu ostatnich dwóch lat minimalnie wzrosła liczba respondentów popierających usankcjonowanie związków między osobami tej samej płci, na co pewien wpływ mogło mieć krytyczne wobec decyzji polskich sądów orzeczenie Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

Całkiem silne są obawy i uprzedzenia łączone z homoseksualizmem, które wyrażają się w sprawach związanych z pracą zawodową. Wprawdzie większość dorosłych nie miałaby nic przeciwko temu, aby w tej samej firmie pracowała osoba o orientacji homoseksualnej, jednak duża grupa uważa, że są zawody, których takie osoby nie powinny wykonywać – chodzi głównie o pracę z dziećmi i młodzieżą, ale także w dziedzinie ochrony zdrowia. Dorośli aktywni zawodowo twierdzą, że w ich zakładzie pracy lesbijki lub geje byliby traktowani tak samo jak inni pracownicy. Z potocznej wiedzy większości badanych wynika, że w polskich firmach nie mogą oni liczyć na równe traktowanie.

Opracował
Michał FELIKSIAK

Tabela 1

		Czy zna Pan(i) osobiście jakiegoś geja lub lesbijkę?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		24	75	1	1051
Płeć	Mężczyźni	23	75	2	501
	Kobiety	25	74	1	550
Wiek	18-24 lata	28	70	2	143
	25-34	41	59	1	198
	35-44	24	75	1	156
	45-54	18	81	1	194
	55-64	21	78	1	187
	65 lat i więcej	12	85	2	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	85	2	399
	Miasto do 20 tys.	23	77	0	138
	20-100 tys.	26	74	1	199
	101-500 tys.	32	66	2	169
	501 tys. i więcej mieszk.	46	54		145
Wykształcenie	Podstawowe	13	85	2	262
	Zasadnicze zawodowe	18	81	1	271
	Średnie	28	71	0	355
	Wyższe	45	54	1	163
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	52	2	104
	Średni personel, technicy	30	70		49
	Pracownicy adm.-biurowi	31	69		69
	Pracownicy usług	43	54	3	40
	Robotnicy wykwalifikowani	25	73	1	134
	Robotnicy niewykwalifik.	37	63		43
	Rolnicy	6	94		56
	Pracujący na własny rach.	24	76		45
Bierni zawodowo	Renciści	11	89		75
	Emeryci	16	82	2	215
	Uczniowie i studenci	26	72	2	101
	Bezrobotni	16	84		59
	Gospodynie domowe i inni	19	81		60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	67	2	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	64		83
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	62	1	218
	prywatnym gosp. rolnym	6	94		57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	23	77		156
	501-750	18	82		141
	751-1000	26	72	2	159
	1001-1500	26	73	0	188
	Powyżej 1500 zł	38	61	1	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	73	1	181
	Średnie	20	79	0	452
	Dobre	28	70	2	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	73	2	54
	Raz w tygodniu	18	80	1	539
	1-2 razy w miesiącu	22	77	1	153
	Kilka razy w roku	37	62	1	198
	W ogóle nie uczestniczy	33	65	2	107
Poglądy polityczne	Lewica	26	73	1	144
	Centrum	26	74	0	343
	Prawica	26	73	1	326
	Trudno powiedzieć	19	79	3	238

Tabela 2

		Czy organizacje grupujące gejów i lesbijki powinny mieć prawo urządzać publiczne manifestacje czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		30	64	6	1053
Płeć	Mężczyźni	32	64	4	502
	Kobiety	29	63	8	551
Wiek	18-24 lata	38	58	5	143
	25-34	50	43	7	198
	35-44	35	60	5	158
	45-54	24	71	5	192
	55-64	20	75	6	189
	65 lat i więcej	15	77	8	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	68	8	403
	Miasto do 20 tys.	30	67	3	138
	20-100 tys.	29	65	6	199
	101-500 tys.	35	59	6	168
	501 tys. i więcej mieszk.	43	54	3	145
Wykształcenie	Podstawowe	19	73	8	265
	Zasadnicze zawodowe	24	70	6	269
	Średnie	35	59	6	356
	Wyższe	50	48	3	163
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	43	3	104
	Średni personel, technicy	42	58		49
	Pracownicy adm.-biurowi	39	57	4	68
	Pracownicy usług	30	60	11	41
	Robotnicy wykwalifikowani	31	64	5	134
	Robotnicy niewykwalifik.	32	66	2	43
	Rolnicy	12	79	9	56
	Pracujący na własny rach.	53	45	2	47
Bierni zawodowo	Renciści	18	78	4	74
	Emeryci	16	75	9	216
	Uczniowie i studenci	39	56	6	101
	Bezrobotni	27	69	4	59
		Gospodynie domowe i inni	24	66	10
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	57	4	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	61	7	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	52	3	221
	prywatnym gosp. rolnym	20	70	11	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	68	7	156
	501-750	34	61	6	141
	751-1000	27	64	9	159
	1001-1500	30	68	3	188
	Powyżej 1500 zł	43	54	2	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	71	5	181
	Średnie	27	65	8	454
	Dobre	37	59	4	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	73	10	54
	Raz w tygodniu	22	72	6	538
	1-2 razy w miesiącu	42	52	6	156
	Kilka razy w roku	40	56	4	198
	W ogóle nie uczestniczy	45	49	6	107
Poglądy polityczne	Lewica	37	58	5	145
	Centrum	34	60	6	343
	Prawica	26	70	3	327
	Trudno powiedzieć	26	64	9	238

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo publicznie pokazywać swój sposób życia?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		29	64	7	1053
Płeć	Mężczyźni	28	68	5	501
	Kobiety	31	60	9	552
Wiek	18-24 lata	43	51	6	143
	25-34	45	48	7	198
	35-44	37	55	7	158
	45-54	23	69	8	194
	55-64	17	77	6	188
	65 lat i więcej	15	77	8	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	71	8	403
	Miasto do 20 tys.	32	61	7	139
	20-100 tys.	31	64	6	198
	101-500 tys.	36	56	9	168
	501 tys. i więcej mieszk.	41	54	5	145
Wykształcenie	Podstawowe	22	69	8	264
	Zasadnicze zawodowe	22	70	7	270
	Średnie	33	60	7	356
	Wyższe	44	51	5	163
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	45	5	104
	Średni personel, technicy	42	53	5	49
	Pracownicy adm.-biurowi	26	62	12	68
	Pracownicy usług	21	64	15	41
	Robotnicy wykwalifikowani	26	69	5	134
	Robotnicy niewykwalifik.	37	61	2	43
	Rolnicy	15	76	9	56
	Pracujący na własny rach.	48	41	11	47
Bierni zawodowo	Renciści	23	72	5	75
	Emeryci	15	77	8	215
	Uczniowie i studenci	44	50	6	101
	Bezrobotni	30	64	6	59
	Gospodynie domowe i inni	29	67	4	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	56	8	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	59	8	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	56	7	221
	prywatnym gosp. rolnym	23	68	9	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	26	67	6	157
	501-750	31	65	4	141
	751-1000	28	64	9	159
	1001-1500	26	67	7	188
	Powyżej 1500 zł	41	55	4	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	65	8	180
	Średnie	24	67	9	454
	Dobre	36	59	5	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	76	2	54
	Raz w tygodniu	21	70	9	539
	1-2 razy w miesiącu	34	57	9	156
	Kilka razy w roku	41	55	4	198
	W ogóle nie uczestniczy	47	51	3	107
Poglądy polityczne	Lewica	39	57	5	145
	Centrum	34	62	4	343
	Prawica	25	69	6	327
	Trudno powiedzieć	23	63	14	237

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinni wykonywać homoseksualni mężczyźni, geje?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		44	36	20	1049
Płeć	Mężczyźni	48	35	17	500
	Kobiety	41	37	22	549
Wiek	18-24 lata	40	44	16	143
	25-34	39	48	13	197
	35-44	46	39	15	158
	45-54	51	32	17	192
	55-64	47	31	22	188
	65 lat i więcej	42	24	34	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	31	27	398
	Miasto do 20 tys.	48	34	19	139
	20-100 tys.	41	41	18	199
	101-500 tys.	43	46	11	168
	501 tys. i więcej mieszk.	53	36	11	144
Wykształcenie	Podstawowe	40	29	31	262
	Zasadnicze zawodowe	46	37	17	269
	Średnie	46	38	16	356
	Wyższe	45	42	13	162
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	43	10	103
	Średni personel, technicy	47	36	17	49
	Pracownicy adm.-biurowi	41	39	20	68
	Pracownicy usług	43	38	19	41
	Robotnicy wykwalifikowani	49	35	16	134
	Robotnicy niewykwalifik.	50	37	13	43
	Rolnicy	42	23	35	53
Pracujący na własny rach.	38	53	9	47	
Bierni zawodowo	Renciści	38	32	30	74
	Emeryci	45	26	29	215
	Uczniowie i studenci	41	46	13	101
	Bezrobotni	43	40	17	59
	Gospodynie domowe i inni	44	44	12	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	37	14	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	44	14	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	48	39	13	221
	prywatnym gosp. rolnym	39	26	35	55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	43	17	157
	501-750	42	37	21	141
	751-1000	42	34	24	159
	1001-1500	52	31	17	188
	Powyżej 1500 zł	50	40	11	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	35	27	177
	Średnie	42	34	23	453
	Dobre	49	39	12	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	39	21	51
	Raz w tygodniu	45	31	24	540
	1-2 razy w miesiącu	42	42	17	153
	Kilka razy w roku	43	43	15	198
	W ogóle nie uczestniczy	46	45	9	107
Poglądy polityczne	Lewica	43	39	18	145
	Centrum	44	41	15	343
	Prawica	53	30	18	322
	Trudno powiedzieć	34	37	29	238

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, są takie zawody, których nie powinny wykonywać homoseksualne kobiety, lesbijki?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		36	41	23	1049
Płeć	Mężczyźni	37	42	21	499
	Kobiety	35	40	24	550
Wiek	18-24 lata	31	52	18	142
	25-34	32	53	15	197
	35-44	37	46	17	157
	45-54	44	37	19	194
	55-64	38	35	27	189
	65 lat i więcej	34	26	41	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	34	32	401
	Miasto do 20 tys.	39	39	22	139
	20-100 tys.	30	48	22	199
	101-500 tys.	38	50	12	166
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	44	44	12	144
	Podstawowe	32	33	34	263
	Zasadnicze zawodowe	37	42	21	270
	Średnie	36	43	20	353
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	40	48	12	162
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	47	10	103
	Średni personel, technicy	41	42	17	48
	Pracownicy adm.-biurowi	31	48	21	68
	Pracownicy usług	32	43	25	41
	Robotnicy wykwalifikowani	43	36	21	134
	Robotnicy niewykwalifik.	37	47	16	42
Bierni zawodowo	Rolnicy	31	25	44	56
	Pracujący na własny rach.	32	56	12	47
	Renciści	34	36	30	74
	Emeryci	36	29	35	215
	Uczniowie i studenci	31	55	14	101
Pracuje w:	Bezrobotni	32	50	18	59
	Gospodynie domowe i inni	37	48	16	60
	inst. państw., publicznej	42	42	16	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	50	20	81
Dochody na jedną osobę	sekt. pryw. poza rolnict.	39	45	16	220
	prywatnym gosp. rolnym	29	29	43	57
	Do 500 zł	36	47	17	157
	501-750	32	41	27	141
	751-1000	37	36	28	159
Ocena własnych war. mater.	1001-1500	41	38	21	188
	Powyżej 1500 zł	38	47	15	134
	Złe	30	44	26	179
Udział w prakt. religijnych	Średnie	36	37	28	452
	Dobre	39	45	16	418
	Kilka razy w tygodniu	35	37	28	52
	Raz w tygodniu	40	32	27	538
	1-2 razy w miesiącu	32	48	20	153
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	34	49	17	198
	W ogóle nie uczestniczy	26	63	11	107
	Lewica	35	43	22	145
	Centrum	34	47	18	342
Poglądy polityczne	Prawica	44	36	20	325
	Trudno powiedzieć	28	38	34	236

Tabela 6

		Czy Pan(i) osobiście nie miał(a)by nic przeciwko czy też był(a)by Pan(i) przeciwny(a) temu, że osoba homoseksualna – gej lub lesbijka – jest Pana(i) bezpośrednim współpracownikiem?			Liczba osób
		Nie miał(a)by nic przeciwko temu	Był(a)by temu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		70	23	7	1049
Płeć	Mężczyźni	67	27	5	501
	Kobiety	73	18	9	548
Wiek	18-24 lata	69	25	7	143
	25-34	84	10	6	198
	35-44	77	20	3	157
	45-54	66	28	6	194
	55-64	64	27	9	189
	65 lat i więcej	62	27	12	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	28	10	401
	Miasto do 20 tys.	75	20	6	139
	20-100 tys.	71	22	7	198
	101-500 tys.	77	17	6	166
	501 tys. i więcej mieszk.	82	17	1	144
Wykształcenie	Podstawowe	57	32	10	262
	Zasadnicze zawodowe	70	22	8	270
	Średnie	75	19	6	354
	Wyższe	83	15	2	163
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	18	1	104
	Średni personel, technicy	71	24	5	48
	Pracownicy adm.-biurowi	80	15	5	68
	Pracownicy usług	80	12	8	41
	Robotnicy wykwalifikowani	72	23	5	134
	Robotnicy niewykwalifik.	78	22		43
	Rolnicy	57	30	12	56
	Pracujący na własny rach.	82	12	6	47
Bierni zawodowo	Renciści	56	36	8	74
	Emeryci	64	25	11	213
	Uczniowie i studenci	71	22	7	101
	Bezrobotni	74	17	8	59
	Gospodynie domowe i inni	68	23	9	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	22	6	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	78	22		83
	sekt. pryw. poza rolnict.	81	16	3	220
	prywatnym gosp. rolnym	65	24	10	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	74	23	3	156
	501-750	70	24	6	140
	751-1000	66	23	12	159
	1001-1500	72	24	5	187
	Powyżej 1500 zł	79	17	4	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	65	27	8	177
	Średnie	69	21	9	453
	Dobre	74	22	4	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	26	13	52
	Raz w tygodniu	65	26	9	537
	1-2 razy w miesiącu	76	18	6	155
	Kilka razy w roku	82	14	3	198
	W ogóle nie uczestniczy	71	24	5	107
Poglądy polityczne	Lewica	73	23	4	145
	Centrum	75	21	3	343
	Prawica	68	25	8	327
	Trudno powiedzieć	65	20	14	234

Tabela 7

		Jak Pan(i) uważa, czy w Pana(i) zakładzie pracy, firmie osoby homoseksualne – geje lub lesbijki – byłyby traktowane:				Liczba osób
		tak samo jak inni pracownicy	lepiej niż inni pracownicy	gorzej niż inni pracownicy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		51	0	27	22	508
Płeć	Mężczyźni	51		29	20	276
	Kobiety	52	1	25	22	233
Wiek	18-24 lata	53		39	8	38
	25-34	54	1	29	16	149
	35-44	52		29	20	123
	45-54	49	1	25	26	140
	55-64	48		17	35	52
	65 lat i więcej	33		37	30	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	0	27	28	186
	Miasto do 20 tys.	49		34	17	71
	20-100 tys.	46	2	30	23	86
	101-500 tys.	59		26	15	88
	501 tys. i więcej mieszk.	67		20	13	78
Wykształcenie	Podstawowe	43		38	19	43
	Zasadnicze zawodowe	49	1	25	25	135
	Średnie	53	1	25	22	201
	Wyższe	53		30	17	130
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58		23	19	103
	Średni personel, technicy	44		30	26	46
	Pracownicy adm.-biurowi	47		33	20	63
	Pracownicy usług	67		21	13	40
	Robotnicy wykwalifikowani	46	1	34	18	116
	Robotnicy niewykwalifik.	55		32	13	36
	Rolnicy	40		20	39	46
Pracujący na własny rach.	58		19	23	44	
Bierni zawodowo	Renciści				100	2
	Emeryci	44		27	29	5
	Uczniowie i studenci	44		32	23	5
	Bezrobotni				100	1
	Gospodynie domowe i inni		100			1
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46		30	24	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	2	35	20	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	59		25	16	220
	prywatnym gosp. rolnym	44	1	18	36	55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	61	1	13	24	55
	501-750	51		33	16	66
	751-1000	45		31	23	76
	1001-1500	38	1	35	25	91
	Powyżej 1500 zł	63		23	15	89
Ocena własnych war. mater.	Złe	39		39	22	57
	Średnie	47	0	25	28	218
	Dobre	58	1	27	15	234
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58		30	12	19
	Raz w tygodniu	47	1	26	26	242
	1-2 razy w miesiącu	52		28	20	87
	Kilka razy w roku	56		26	18	110
	W ogóle nie uczestniczy	55		33	13	50
Poglądy polityczne	Lewica	49		25	26	75
	Centrum	54	1	28	17	184
	Prawica	54		27	19	152
	Trudno powiedzieć	43	1	27	29	98

Tabela 8

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		45	47	8	1053
Płeć	Mężczyźni	41	51	8	502
	Kobiety	48	42	10	551
Wiek	18-24 lata	53	40	7	143
	25-34	62	28	10	198
	35-44	47	46	6	158
	45-54	36	56	8	194
	55-64	37	54	9	188
	65 lat i więcej	32	55	13	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	55	9	403
	Miasto do 20 tys.	39	50	11	139
	20-100 tys.	43	46	11	197
	101-500 tys.	51	38	11	168
	501 tys. i więcej mieszk.	68	31	1	145
Wykształcenie	Podstawowe	35	55	9	265
	Zasadnicze zawodowe	34	57	9	270
	Średnie	51	40	9	356
	Wyższe	62	30	7	162
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	31	4	104
	Średni personel, technicy	58	33	8	49
	Pracownicy adm.-biurowi	47	45	8	68
	Pracownicy usług	44	40	16	41
	Robotnicy wykwalifikowani	38	55	7	134
	Robotnicy niewykwalifik.	44	52	4	43
	Rolnicy	20	77	3	56
Pracujący na własny rach.	58	21	21	47	
Bierni zawodowo	Renciści	27	61	12	75
	Emeryci	35	52	13	215
	Uczniowie i studenci	60	36	5	101
	Bezrobotni	43	44	13	59
	Gospodynie domowe i inni	52	43	5	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	45	6	151
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	45	10	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	33	10	221
	prywatnym gosp. rolnym	29	68	3	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	54	12	157
	501-750	43	50	7	141
	751-1000	38	51	11	159
	1001-1500	53	42	5	188
	Powyżej 1500 zł	66	31	3	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	47	9	180
	Średnie	39	50	12	454
	Dobre	51	43	6	418
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	71		54
	Raz w tygodniu	34	56	10	539
	1-2 razy w miesiącu	54	33	13	156
	Kilka razy w roku	59	34	7	198
	W ogóle nie uczestniczy	63	30	7	107
Poglądy polityczne	Lewica	56	39	5	145
	Centrum	49	45	6	343
	Prawica	44	52	4	326
	Trudno powiedzieć	31	46	22	238

Tabela 9

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo uprawiać stosunki seksualne?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		42	37	21	1038
Płeć	Mężczyźni	41	38	20	496
	Kobiety	42	35	23	542
Wiek	18-24 lata	55	26	18	141
	25-34	61	17	22	196
	35-44	43	34	23	156
	45-54	37	42	21	191
	55-64	34	46	20	184
	65 lat i więcej	22	53	25	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	45	22	401
	Miasto do 20 tys.	43	37	20	137
	20-100 tys.	40	35	25	195
	101-500 tys.	44	30	26	161
	501 tys. i więcej mieszk.	66	22	11	143
Wykształcenie	Podstawowe	29	49	22	263
	Zasadnicze zawodowe	37	42	21	267
	Średnie	47	30	23	349
	Wyższe	61	20	19	158
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	18	15	102
	Średni personel, technicy	54	27	19	48
	Pracownicy adm.-biurowi	46	27	26	65
	Pracownicy usług	53	27	20	40
	Robotnicy wykwalifikowani	32	46	22	133
	Robotnicy niewykwalifik.	40	36	23	43
	Rolnicy	22	59	19	56
Pracujący na własny rach.	56	13	31	46	
Bierni zawodowo	Renciści	27	48	25	73
	Emeryci	29	47	24	213
	Uczniowie i studenci	60	21	19	100
	Bezrobotni	38	38	24	58
	Gospodynie domowe i inni	46	40	14	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	29	23	146
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	38	21	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	24	20	216
	prywatnym gosp. rolnym	30	48	22	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	43	24	155
	501-750	41	40	19	140
	751-1000	41	35	24	158
	1001-1500	47	38	15	185
	Powyżej 1500 zł	62	26	13	132
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	43	20	178
	Średnie	37	37	26	450
	Dobre	50	33	18	410
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	23	62	16	54
	Raz w tygodniu	34	44	22	531
	1-2 razy w miesiącu	45	26	30	153
	Kilka razy w roku	60	22	19	194
	W ogóle nie uczestniczy	54	28	18	107
Poglądy polityczne	Lewica	50	34	17	144
	Centrum	48	34	17	340
	Prawica	41	40	19	323
	Trudno powiedzieć	29	36	35	231

Tabela 10

		Czy uważa Pan(i), że:				Liczba osób
		homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	homoseksualizm jest rzeczą normalną	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		23	63	8	6	1051
Płeć	Mężczyźni	27	62	6	5	500
	Kobiety	19	64	9	8	551
Wiek	18-24 lata	20	71	7	2	143
	25-34	12	74	9	5	198
	35-44	22	65	10	3	156
	45-54	25	63	7	5	192
	55-64	27	59	6	9	188
	65 lat i więcej	33	46	8	13	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	56	7	9	401
	Miasto do 20 tys.	26	60	7	7	138
	20-100 tys.	21	70	5	4	199
	101-500 tys.	17	67	9	7	169
	501 tys. i więcej mieszk.	14	71	13	2	143
Wykształcenie	Podstawowe	35	47	6	12	264
	Zasadnicze zawodowe	24	65	7	5	270
	Średnie	19	68	8	5	356
	Wyższe	11	74	11	5	161
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	69	17	3	102
	Średni personel, technicy	24	67	5	4	49
	Pracownicy adm.-biurowi	16	77	3	4	69
	Pracownicy usług	7	76	3	14	41
	Robotnicy wykwalifikowani	27	63	8	2	134
	Robotnicy niewykwalifik.	25	68	5	2	43
	Rolnicy	44	47	3	6	56
Pracujący na własny rach.	12	75	7	6	45	
Bierni zawodowo	Renciści	34	49	6	10	75
	Emeryci	28	51	7	13	216
	Uczniowie i studenci	17	75	5	2	101
	Bezrobotni	20	65	11	4	58
	Gospodynie domowe i inni	21	63	13	4	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	66	9	6	149
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	64	8	5	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	74	9	4	220
	prywatnym gosp. rolnym	40	52	3	6	57
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	24	61	9	6	157
	501-750	25	61	9	5	141
	751-1000	24	62	9	5	160
	1001-1500	26	65	3	6	188
	Powyżej 1500 zł	12	73	10	5	134
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	59	8	9	181
	Średnie	26	59	7	8	454
	Dobre	19	68	9	4	416
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	45	9	8	54
	Raz w tygodniu	28	59	5	8	540
	1-2 razy w miesiącu	16	73	7	5	154
	Kilka razy w roku	13	75	9	3	197
	W ogóle nie uczestniczy	20	54	19	7	106
Poglądy polityczne	Lewica	18	68	11	3	144
	Centrum	22	62	11	4	344
	Prawica	26	65	5	4	326
	Trudno powiedzieć	23	58	4	15	237